

גליון

מעיונא דמלכא

טו

שיעורי הקדמה ללימוד
תורת החסידות
מב"ק מהן אדמו"ר שליט"א

יו"ל ע"י
מכון 'שפה ברודה'
דחסידי קאסוב

כל הוצאות עדיבת זהו"ל של הגליון

נתנדב ע"י

ידידינו היקר שבמקרים
דודף צדקה וחסד בכל מאדו זהונו
בונה ומקים עולמות של תורה וחסד
איש האשכולות העושה גדולות

הרוצה בעילום שמו

לע"נ

הרה"ח מו"ה מרדכי ב"ר חיים אריה ע"ה
וזוגתו מרת טובא רבקה בת ר' יעקב יואל ע"ה

הרה"ח מו"ה שלום נחמן ב"ר חיים ע"ה
וזוגתו מרת דבורה בת ר' משה אהרן ע"ה

והרה"ח מו"ה חיים אליהו ב"ר זאב ע"ה
וזוגתו מרת שיינדל בת ר' אלעזר ליפא ע"ה

זכות הפצת מעיינותיו של אור שבעת הימים מרן הבעל שם הק'
ותלמידיו ז"ע, יגן בעדיו שירוזה רב נחת דקדושה מכל יוצ"ח ושיתברך בכל
מעשי ידיו בשפע ברכה, והצלחה בכל עסקיו, וימצא חן וחסד
בעיני אלקים ואנשים בכל הפציו, מתוך עושר
ואושר שלות הנפש והרחבת
הרעת כל ימי חייו

כל הזכויות שמורות
לקבל הגליון מדי שבוע בשבוע

ע"י e-mail

יש לפנות להמערכת

במס' 917-686-5892

או אל toraskosov@gmail.com

נערך ונסדר ע"י:

ישר
Publishing & Production
718.484.2189

יסודות והקדמות ללימוד ספרי החסידות

דע את אלהי אביך ועבדהו

ספירת הדעת, ההיבור דזוקא על ידי פרישות,
והארתה בהתקשרות אל הדיבור

'בזאת יבוא אל הקודש' - לכל איש ישראל יש היכולת
לבוא אל הקודש

איתא ב'באר משה' [להרה"ק רבי משה אליקים בריעה מקוז'ניץ זי"ע] (פרשת אחרי מות) על הפסוק (ויקרא טז א) 'בזאת יבוא אהרן אל הקודש': 'הרה"ק רבי אלימלך [זי"ע], פירש ב'נועם אלימלך' (פרשת אחרי מות) דאהרן מרמז לצדיק הדור. ואנו לערכינו נוכל לומר, דקאי על כל אדם מישראל שירצה לגשת אל עבודת הקודש, [ש]גם כן יקרא בשם צדיק כמו שכתוב (ישעיה ס כא) 'ועמך כולם צדיקים'. ואמר הכתוב 'בזאת יבוא אהרן' - רמז לעובד ה'. 'אל הקודש' - פנימה. 'בפר' - רמז לגבורה וכמאמר חז"ל (אבות פ"ד מ"א) איזהו גיבור הכובש את יצרו וכו'. עיין שם שממשיך לפרש בדרך העבודה כל המשך הפסוקים.

בחרנו לפתוח בהני מילי קדישין המעוררים כי לכל אחד מישראל יש דרגת 'בזאת יבוא אל הקודש', כדי לעצור פיות האנשים אשר יאמרו, כי אין להם חלק בכל אשר ידובר מכאן ולהבא, ורק צדיקים וקדושי עליונים, להם יאתה המלוכה להיכנס לקדשי קדשים, ומעתה ידענו שענין זה הוא ירושת הכלל, שכל הזובח את יצרו ומתגבר עליו, הריהו נכנס ובא אל הקודש ועושה נחת רוח ליוצרו. אלא שהצדיקים העושים

הרבה זוכים להיכנס אל הקודש בהשגות גדולות יותר, ואנשים פשוטים מעט יותר, אבל הצד השווה שבהם שכולם באים לפני ולפנים.

השי"ת מקיים 'הוי פרושים' על ידי שיוורד ממדרגתו לתחתונים

בפסוק (ויקרא יט א-ב) 'וידבר ה' אל משה לאמר, דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלהיכם'. ובתורת כהנים דרשו על זה: "קדושים תהיו" - כשם שאני פרוש כך אתם היו פרושים'. בעומדנו לבאר זאת, נפתח בשאלתם של חכמינו בכל ספרי הקודש שעמדו לתמוה, כיצד ניתן לצוות את 'כל עדת בני ישראל' מקטן ועד גדול, שיתנהגו בפרישות כמאמר 'קדושים תהיו' מחמת - 'כי קדוש אני אלהיכם', וכי יתכן להידמות לעליון שכשם שהוא פרוש וקדוש כך נהיה אנחנו קדושים ומובדלים, וכי דרי מעלה אנו שאין ביננו יצר הרע, והרי מקום משכננו הוא בעולם התחתון והיצר סוכן בנו.

טבעם של בני אדם שהם זוחלים ורועדים מהמושג הנקרא 'פרישות', מתוך מחשבה שפרישות הכונה לברוח מלהיות בין אנשים וכל כיוצא בזה, ולכבודם נשיח מדברי מרן ה'חתם סופר' זי"ע (תורת משה פרשת קדושים) אשר לימד דעת מהי הפרישות שאמרה תורה^א, והטעם שרק על ידה ניתן להגיע להיות 'כי קדוש אני' להתדבק בו יתברך כביכול.

מי שיכול והניח. והעילה המחייבת חסימת תאוות הנפש מתחלקת לשני חלקים: אחד מהם כולל האדם והרבה מבעלי חיים, והשני מיוחד באנשי התורה מן המדברים^ב.

בספר הכוזרי (מאמר ב אות ג) אחר שכותב (מאמר א אות פז) כי בשאר הדתות הפרישות היא ההתרחקות מכל מנעמי עולם דוגמת הנזירים שלהם, כדי לקבל רוח אלוהית, כותב כדברים

א. יש לציין, כי רבו המדברים על מהות הפרישות ובאנו כאן רק כדי לפרש את הענין בדרך העבודה כהילוכינו בכל המאמרים, וראה למשל ב'חובות הלבבות' שפירש ענין הפרישות (שער הפרישות פרק א): 'וגדר הפרישות בלשון סתם - חסימת תאוות הנפש והמנע מן הדבר הנפרש ממנו, עם היכולת עליו והזדמנותו לעילה המחייבת זה, ונאמר: הפורש

לפי דרכו של ה'חתם סופר' ענין הפרישות אינו בידול ואי ידיעה מכל הסובב בחיי עלמא, אלא מקום המופרש ומובדל לשמו של הקב"ה. בדבריו הוא מבאר כי משמעותה של פרישות הוא פרישות ממקום אחד למקום אחר, ובעבודתו ית' הוא שאנו פורשים ממקום שעמדנו שם בדרגתו הרוחנית אל מקום אחר מרומם מזה. והנה הקב"ה מקיים ענין הפרישות הזה ע"י שפורש ממקומו העליון ויורד אל התחתונים המתנהגים בפרישות ומחפשים לפרוש ממקומם הגשמי ולהגיע אל העליונים. ומכל מקום, אף שיורד מדרגתו העליונה - כביכול, בכל זאת עדיין נאמר בו 'כי קדוש אני' שנשאר קדוש ופרוש מבני אדם קרוצי חומר. וזהו 'קדושים תהיו כי קדוש אני', שמלמדנו הכתוב, שכמו 'שהוא יתברך שמו קדוש להשגיח בשפלים ולהתעסק עם הגשמיים מה שאין ראוי לכבודו ומכל מקום קדוש הוא, אם כן ראוי שגם אתם תהיו קדושים להפריש עצמיכם מגשמיים ולהדבק ברוחניות עליון, ואז הקב"ה מתקרב אצלינו ואנחנו מתקרבים לו, ובזה יקוים 'ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כולכם היום" (דברים ד ד). עד כאן לשונו.

הרי למדנו דבר נפלא, כי נקודת החיבור של כנסת ישראל יחד עם קוב"ה הוא, שכל אחד הולך מהמקום שעומד שם כדי לבוא אל השני, אלא שאצל בני ישראל הוא על ידי הריחוק מהבלי העולם אל הקדושה, ואילו

בכלל קדושה, דזהו אתחלתא דקדושה מה שאדם מקדש עצמו מלמטה הוא על ידי שפורש מתאוותיו המותרות'.

ב. שהוא ענין הדעת כמו שנתברר באריכות נפלאה בעבר (מעיינא דמלכא גליון יד).

ג. כמו שפירשו בגמרא (קידושין ב: ד"ה דאסר) את לשון הקידושין 'הרי את מקודשת לי', שהכוונה מופרשת לי,

האלה: 'אמר החבר: ותורת משה לא העבידה אותנו בפרישות, אך בדרך השוה ולתת לכל כח מכוחות הנפש והגוף - חלקו בצדק מבלי רבוי'.

הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין ז"ע במאמרו (ישראל קדושים אות ג) המפרש מה ההבדל בין הפרישות לקדושה, מגדיר את הפרישות: 'פירוש פרישות בכל מקום הוא כן, לפרוש מכל מיני תאוות כמשמעו של מלת פרוש וכו', ובלשון הכתוב גם זה

אצל השי"ת הוא על ידי התרחקות מן העליונים למשתוקקים אליו בתחתונים, ובכך נשלם הפירוש השני של 'קדושים תהיו כשם שאני פרוש כך אתם היו פרושים' – שישראל וקוב"ה נדבקים זה בזה בעמק השווה שביניהם.

הדביקות אל ה' על ידי ההתקשרות למוצאות הפה שהם מגלים את כח כ"ב אותיות

זכי יבוא אחד מכל עדת בני ישראל וישאל, אחר שנצטוונו כולנו 'קדושים תהיו' עד לדרגת 'יכול כמוני' להיות ממש ביחודא שלים עם הקב"ה, הורנו דרך ישכון אור כיצד להגיע לתכלית זו. למענו נגלה פתגמין את הדרך אשר ילך בה.

להבין את זאת עלינו לפתוח בהקדמה קצרה ונחוצה, ישנו מאמר ידוע בהקדמת התיקונים (יז): המכונה 'פתח אליהו', המאמר הזה כולו

נרמזות רוב גופי החכמה האלקות. ובאר עיקר האין סוף באחדות הפשוט, וענין האצילות ודרוש עצמות וכלים וטעם האצילות ומנין הספירות והכרחתם. וכל זה במליצה נכונה רבת האיכות ומעט הכמות, דברים נאותים וכמפי אמרם וכשיעור שומעיהם אליהו היה אומר ורשב"י ע"ה ורבי יהודא ושאר החברים החשובים עם החסידים והצדיקים שבגן עדן היו שומעים'. וראה למרן החיד"א זי"ע בספרו (עבודת הקודש מורה באצבע סימן י אות שלא): 'בכניסתו לבית הכנסת, לא מראש יביע אומר פתיחת אליהו הנביא ז"ל, והיא ב'תיקוני הזוהר הקדוש' (הקדמה יז), אשר קבלו רבנן

שהאשה מסכימה בדעתה לפרוש מכל העולם ולהיות קנין גמור לבעלה. וכמו שכן 'קדושים תהיו' הכונה לשון הפרשה מן הגשמיות.

וכך כותב האוהב ישראל' בפרשתנו: 'וזהו לשון 'קדושים תהיו', לשון פרישה והבדלה וכמו שכתב התוס' (קידושין ב: ד"ה דאטר) בפירוש הלשון 'הרי את מקודשת לי'. ועיין שם עוד דברין הנוגעים למאמרינו בענין ביטול התאוה אל השי"ת.

ד. בענין אמירתו קודם התפלה, כתב הרמ"ק בספר 'פרדס רימונים' (שער ד פרק ה): 'והנה אליהו ז"ל כיוון לבאר במאמר הזה בקיצור נמרץ ובמלות

ה - דע את אלהי אביך ועבדהו -

קודש קדשים וניתן לנו בחיבה יתירה קודם רדתנו אל הגלות על ידי אליהו הנביא בעת שהיסב יחד עם חבריא דרשב"י כמובא שם [בתרגום]: **'כתוב** (דניאל יב א) **'והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע' וגו',** אלו הם רבי שמעון בן יוחאי וחבריו - רבי אלעזר בנו, רבי אבא ורבי יוסי ורבי חייא ורבי יצחק ושאר החברים, שהזהירו זוהר למעלה כזוהר הרקיע. מה זה 'כזהר'. אלא כשעשו את החבור הזה שהסכימו עליו למעלה וקראו לו 'ספר הזוהר'. **'ומצדיקי הרבים' -** בו יהיו 'רבים ככוכבים לעולם ועד', שלא יחשיך האור שלהם לעולם ולעולמי עולמים. באותו זמן שהתחבר החיבור הזה, ניתנה רשות לאליהו להסכים עמם בו, ולכל בעלי הישיבה שלמעלה ולמטה וכל חילות המלאכים העליונים, ונשמות עליונות, להיות עמם בהם בהסכמה ורצון כאחד. פתח אליהו ואמר סתרי תורה' וכו'.

הזט השני העובר בגילוי אליהו, שהעולם כולו מושגת על עשר ספירות, ולא רק העולם אלא גוף האדם מראשו ועד קצה רגליו הכל הולך סביב לעשר ספירות הללו. עוד נקדים את שהודענו בגליונות הקודמים (מעיינא דמלכא גליונות ח ט) בהרחבה גדולה מאד, שכל הנפעל בעולם תלוי ועומד בכ"ב אתון דאורייתא שבהם ברא ה' עולמו. וסוד אותם הכ"ב אותיות הם בדיבור הפה שהוא בעצם הודעת מחשבתו של האדם. פירוש, שדיבור הפה מוציא לרבים את פנימיות המחשבה, כי הפה אינו כלי היורה צורות ומדבר ללא חשבון מדוקדק, אלא הכלי בו מבטאים את פנימיות

שמי שפותח את פיו ללא הרף, סימן הוא שאין לו במחשבתו כלום ומוחו חלול מכל. וב'עבודת ישראל' (פרשת פרה): **"וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו טמא הוא** (במדבר יט טו). רצה לומר מי שהוא מדבר כל מה שחושק ואין לו מחסום לפיו ובוודאי לא ימלט שאינו מדבר לשון הרע ורכילות וניבול פה. וזהו 'וכל כלי פתוח', שפיו פתוח לדבר דברים

קדישי שהיא מסוגלת לקבלת התפלה'. ואצלינו אצל רבוה"ק לבית קאסוב זי"ע היה מקפידים לאומרה קודם קבלת שבת לאחר אמירת הודו. ובה"י בדברנו יואר היטב מדוע סגולתו לקבל התפלות.

ה. ועל איש כזה הליץ היהודי הקדוש זי"ע את דברי המשנה (תמיד כו.) 'מצאו פתוח בידוע שאין שם אדם',

רצונו ומחשבת השכל. ולכן הפה הריהו כלי שרתו, שעל ידו ניתן להוציא מן הכח אל הפועל את מחשבת האדם באמצעות הכ"ב אותיות והספירות של הפה והשפתים. ואם האדם מתבונן בזה באמת, הרי שלו לפניו כיצד להתקרב גבי מלכא, להיזהר בדיבור פיו להוציא דיבורי תורה וזכות על ישראל, כי על ידי כך שמוציא הבל מפיו ומחתך במוצאי פיו את דעתו הפנימית, נמצא מקשר את עצמיותו אל הכ"ב אותיות והספירות המקיימות את העולם ומגביהם למרום¹. ואלו הם דברי ה'יושר דברי אמת' (קונטרס השני אות ו) בענין זה: 'ובהזכיר האדם האותיות מנענע החיות העליונה, וכשמתדבק במחשבתו בתמימות להשי"ת מחזיר החיות שנשגתלשל ממחשבה העליונה עד שבאה לדיבור והושם בפה האדם והוא משתוקק בדברי התפלה להשי"ת, בזה מפריח האותיות לשרשם אם יזכה שיהיה במחשבה זכה באהבה ויראה וזה נקרא מין נוקבין'.

פנימיות דברי האר"י הקדוש לעמוד לקראת תפלת שמו"ע ב'תהילות לא-ל עליון גואלם'

על פי ההקדמות הללו מה נעמו אהבה בתענוגים דברי 'האר"י הקדוש' אשר האיר בסודו פלאות (שער הכוונות דרושי קריאת שמע דרוש ח) 'באמירת עוזר דלים העונה לעמו ישראל' וכו' תכוין לעשות עצמך עני עם השכינה

אפילו דברי חול הגם שאין בהם דברים האסורים².

ז. ע"פ 'קדושת לוי' פרשת וארא: 'דהנה האר"י ז"ל כתב (עיין שער רוח

הקודש דרוש א. שער היחודים פרק ב), צריך כל האדם להאמין שדיבור שלו עושה נחת רוח לבוראו, ופועל כל פעולות טובות לישראל על ידי הדיבור. וכשאדם מאמין שהדיבור עושה נחת רוח לבוראו, צריך האדם לשמור הדיבור מאד מכל שטות והבלים, רק

בטלים. 'אשר אין לו צמיד פתיל עליו', רצה לומר שאין לו מחסום לפיו. 'טמא הוא', בוודאי אדם כזה טמא הוא שמדבר לשון הרע ורכילות וניבול פה³.

ו. כדברי האור החיים הקדוש' (במדבר כו כג): 'ומצאתי לחסידי ישראל שכתבו (אלשיך שמות כח לא) כי פה של לומדי תורה דינו ככלי שרת אשר ישרתו בהם בקודש. כי אין קדושה כקדושת התורה, ולזה אסור לדבר בו

הנקראת עניה בהיותה כאן למטה, כדי שבהעלותה תזכה לעלות עמה וכו'. גם צריך לקום מעומד כשמתחיל לומר תהילות' וכו'. ונאמר, דלפי פשוטו כל נוסח זה קאי על העבר, שישראל עמדו על שפת הים והיו דלים מאד בתורה ובמצות, ובכל זאת ריחם עליהם השי"ת 'להיות עונה לעמו ישראל בעת שוועם אליו'. אכן מלמדינו האר"י הקדוש, תפלה זו אינה תפלת 'יזכור' שאנו מזכירים להשי"ת מה שהיה, דאטו מה יש לנו ולו ית' כביכול מסיפורי מעשיות אלו, אלא ענין זה קיים בכל דור ודור וגם השתא, שאנו לוקחים את העבר מה שהינו דלים וידענו כיצד מרגיש עני ונבזה, ואנו נכנסים עתה למצב זה ומדמים עצמינו אל השכינה הנקראת עניה כעת, ועל ידי כך אנו כמו קוראים אל ה' שיהיה עוזר דלים כמו אז, וגורמים בכך שיתקיים 'תהילות לא-ל עליו גואלם' שהשי"ת בא וגואל אותנו יחד עם השכינה הקדושה. ועל כן 'צריך לקום מעומד כשמתחיל לומר תהילות', כי כביכול קדמה שכינה ואתיה לגבן מחמת תפלתנו וצריכים לקום לכבודה. וזאת היא בחינת הדעת בה אנו עוסקים במאמרים האחרונים שמהותה ביטול האחד אל השני, שכשבני ישראל מבטלים ועושים עצמם כדלים וכרשים וממעטים עצמם, אזי גם השי"ת כמו מבטל את עצמו אף שזה ירידה עבורו כדי להיות עמנו אחד.

לבוא שעריו בבקשה, וכמו שכתב רש"י (ברכות ד: ד"ה זה הסומך) להסביר את ענין סמיכות גאולה לתפלה 'ואמרינן בברכות ירושלמי (פ"א ה"א) מי שאינו סומך גאולה לתפלה למה הוא דומה - לאוהבו של מלך שבא ודפק על פתחו של מלך, יצא המלך ומצאו שהפליג - אף הוא הפליג, אלא יהיה אדם מקרב להקב"ה אליו, ומרצהו בתשבחות וקלוסין של יציאת מצרים, והוא מתקרב אליו, ובעודו קרוב אליו יש לו לתבוע צרכיו'.

ללמד זכות על ישראל, ולפייך צריך לדבר רק בדברי תורה, וכשאדם עושה זה, בוודאי הדיבור עושה נחת רוח לבוראו, והקב"ה עושה לו כל מה שצריך על ידי הדיבור שלו, שהדיבור פועל פעולות טובות'.

ה. כתבנו הדברים בגסות מעט כדי להוציא נכון את דברינו, אמנם אין הדבר יוצא מידי פשוטו שהשי"ת מתפאר בניסים שעשה עמנו בהוציאנו ממצרים, ועל ידי שמשבחים אותו על נפלאותיו, יכולים

ידיעה זו – שהשי"ת בא אלינו לגואלנו כיון שאנו מתקרבים אליו, מכיל בתוכה ענינים רבים של תפלה המתבארים בדרך זו, כמו את המשנה (ברכות פ"ד מ"ה) שמי שאינו יודע באיזה צד נמצא ירושלים, שיכוון לבו כנגד בית קדשי הקדשים. דלכאורה קשה, כיצד נקרא הדבר כאילו עומד בבית קדשי הקדשים, והרי ככלות הכל אין רגליו כלפי מקום המקדש, ודבר זה הוא לעיכובא (שו"ע או"ח סי' צ"ד ס"א, ועיין בפרישה על הטור שם). אכן במילותינו האמורים נוכל להבין, שכיון שאנו משבחים את השי"ת שגם עתה הוא 'עוזר דלים ועונה עמו ישראל' וגורמים לו לבוא ולשכון בתוכנו, עד שאנו קמים לכבודו ואומרים 'תהילות לא-ל עליון גואלם', נמצא שהשכינה שורה איתנו, ולכן אף שבכל מקום צריך שיכוון את רגליו כלפי עיר הקודש, מכל מקום אחר שאינו יודע לכוון את רגליו, הרי שיכול לסמוך על כך שבאמירת 'תהילות לא-ל עליון' הביא את השכינה אל פנימיות מחשבתו ודעתו, ועשה ממנו בית קדשי הקודשים ממש ולכוון כנגד זה^ט.

ה' שפתי תפתח' דיבוק וקירוב אל השי"ת בבחינת נשיקין

את שלימות מדה זו של הבאת השכינה אלינו וגמר החיבור בין השי"ת לבניו דרי מטה, משיגים אנו מיד לאחריה עם תחילת תפלת העמידה, וכמו כתב האר"י הקדוש שם בהמשך דבריו, שאמירת 'תהילות לא-ל עליון' משולה כמו שמתחילים להיכנס יחד עם השכינה אל היכל קודש הקדשים דעולם הבריאה, וגמר הכניסה להיכל קודש הקדשים הוא באמירת 'ה' שפתי תפתח', שאז נעשה מהיכל קודש הקדשים בחינת עולם האצילות, עיין שם. דהנה נודע מספרי קודש על החיוב הגדול למסור נפש לה' אחד בכוונת ברכה ראשונה של שמונה עשרה, דבר

ט. עוד בענין התפלה כנגד בית קדשי הקדשים והמסתעף, ראה בספרנו החדש 'עבדא דמלכא' על תפלה
 י. כמו שכתב הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע ב'צעטיל קטן' (אות א-ב): **'בכל עת ורגע שהוא פנוי מן התורה ובפרט שהוא יושב בטל לבדו**
 (מאמר טו).

המורה על ביטול גמור אל השי"ת. וכדי להשיג זאת, שיתקיים רצוננו לעשות רצונך ונוכל למסור נפש לה' בכל מאד, מקדימים לומר הפסוק (תהלים נא יז) 'ה' שפתי תפתח ופי יגיד תהילתך' (ברכות ד:), כי השפתים רומזים לספירות נצח והוד (זוהר הקדוש ח"ג רנו), ובכך פותחים אנו את מסירות נפשינו, ואומרים להשי"ת שרצוננו למסור נפש עבורו ולתת לו הוד והדר לדור ודור ולנצח ונצחים. וכיון שהשי"ת רואה עד כמה בניו לוקחים את כל מוצאות הפה שלהם ומעלים הודו לנצחיות עולם, אזי גם הוא יתברך בא אלינו על ידי שפתי ומקיים בנו את עניין הנשיקין, שהיא הוכחת החיבה הגדולה ביותר שיש בעולם, כמי שאומר שנפשו יוצאת אליו מרוב אהבה^א, ובכך מתאחדים ישראל להיות חד עם השי"ת באופן

יא. בחרנו ללמוד את מהות מעלת הנישוק, מדברי האלשיך הקדוש' (שיר השירים א ב), כי אין טוב ממנו בביאור הענין, וזה לשונו: 'הנה לבוא עד תכונת הדבר, נְשִׂים פנינו אל מהות נשיקה וענינה. והן היא כל פרי גדול אהבת רעים אהובים כאשר נפלות אהבתם, ואב את בן ירצה ונפשו קשורה בנפשו - 'ישקה מנשיקות פיהו'. ואחשבה לדעת זאת מאמרי נועם קדמונינו, הלא המה, כי האהבה תתהווה בין השווים ובעלי התחברות, וְהִפְכוּ הפירוד. לכן אומר, כי על כן להורות איש את עמיתו אהבתו אתו כנפשו יחבקהו וינשקהו. וטעם לשבח הדבר - הלא הוא, כי שתיים הנה מיני ההתחברות וההתקשרות זו למעלה מזו, האחת תתייחס אל החומר, ולמעלה הימנה המתייחס אל הנפש, והוא הגדול המפלש באיכות תוכיותם. ולכן

בחדר או שוכב על מיטתו ואינו יכול לישן, יהיה מהרהר במצות עשה זו של 'ונקדשתי בתוך בני ישראל' (ויקרא כב לב) וידמה בנפשו ויציר במחשבתו כאילו אש גדול ונורא בוער לפניו עד לב השמים, והוא בשביל קדושת השי"ת שובר את טבעו ומפיל את עצמו להאש על קידוש השי"ת ומחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, ונמצא שאינו שוכב ויושב בטל רק מקיים מצות עשה דאורייתא. בפסוק ראשון של קריאת שמע, וברכה ראשונה של שמונה עשרה יהרהר כנ"ל. ועוד יכוין, אם יענו אותו כל אומות העולם בכל עינים קשים ויפשטו עורו מבשרו להכחיש חס ושלום ביחודו, יסבול כל הייסורים ולא יודה להם חס ושלום, ויציר בדעתו ומחשבתו כאלו עושין לו כנ"ל ובזה יצא ידי חיוב קריאת שמע ותפלה כדיון.

יסודות והקדמות ללימוד ספרי החסידות

י

הגדול ביותר של 'ואתם הדבקים בה' אלהיכם' (דברים ד ז). זה גם עומק דברי האר"י הקדוש, שגמר הכניסה אל קודש הקדשים הוא באמירת 'ה' שפתי תפתח', כי עתה הראנו לדעת, כיצד המתפלל מקרב עצמו אל השי"ת על ידי ביטולו ודימויו אל ה' שעושה עצמו עני ורש, ומנגד כיצד ה' מגיע אליו ומנשק אותו בנשיקין דחיבה, ופעולה לטובה זו מכונה 'קודש קדשים', שמצד אחד האדם מקדש את עצמו להתקרב אל ה' להיות 'קדושים תהיו', ומצד שני השי"ת מתקדש אליו גם כן כמאמר 'כי קדוש אני', ויחדיו נהיה הקדושה הגדולה של בית קדשי הקדשים.

זדע עוד, כי מהלך זה אינו נכון רק לשעתו - לזמן אמירת 'מוציא אסורים ועוזר דלים' עד הגמר באמירת 'ה' שפתי תפתח', שהרי אמרו חכמינו (ברכות לא.) 'הלוואי יתפלל אדם כל היום כולו', וזאת עבודת האדם לעשות את עבודת התפלה הזאת בכל היום כולו, שיקח את כל רצונותיו

פי ה" (דברים לד ה). וקרוב לזה קרה לשלשת רעי רבן שמעון בן יוחאי, שנפקדו בהתחברם באיזרא, מתוך משאם ומתנם בצפוני סודות התורה, שהגיד אליהו ז"ל אליו, שדבקו נפשותם באיכות סוד התורה ונסתלקו למעלה אל האלהים אשר נתנם. [ה]גם שאינו נשיקת פה אל פה מפיו יתברך עצמו בעצם כאשר במשה רבינו ע"ה, אך היה מעין נשיקה ממש שהיה לכל עם בני ישראל ביום חתונת מתן תורה, בצאת נפשם כי מתו בשמעם את קול ה' דובר בם, כאומרם ז"ל (שבת פח:): על 'נפשי יצאה בדברו' (שיר השירים ה ו), כי דבקה שכינה בנפשותם ונמשכו אחריה, כי ישראל שעמדו על הר סיני השיגו נבואת פנים בפנים ולראות את הקולות'.

המורה בעמק אהבתו את בן בריתו בשתים יתחתן בו, ויראהו שני אלו קשרים אשר יתקשר ויתחבר בו, להורות על הגופני יחבק לו, ועל הנפשי ינשק לו, להורות כי נפשו קשורה בנפשו, כי הלא הפה יתייחס אל הנפש, כאשר תרגם אונקלוס בחכמתו 'ויהי האדם לנפש חיה' (בראשית ב ז), לרוח ממללא.

ובגלל הדבר הזה תארו רבותינו ז"ל (ב"ב יז.) סילוק שלשת הרועים את ישראל, שלא על ידי מלאך רק על ידו יתברך אל מיתת נשיקה, למה שמתדבקה שכינתו יתברך בנשמת רוח חיים באפיו, וממשיכה אחריו יתברך ומפרידה מהחומר, שהיא כנשיקת פה אל פה, כדרשתם ז"ל (דב"ר יא ח) על 'וימת שם משה וכו' על

וחשקיו בגשמיות וברוחניות ויבטלם שיהיו כרצון ה', ואז יתקיים בו גם כן מידתו של הקב"ה, שינשקו ויטייחד עמו כחדא, כמדת הדעת שכפי מה שכל אחד מבטל את עצמו אל השני, אזי מקשרים לחדא.

צא ולמד עד היכן גדול כוחה של נשיקה זו, ממנה שכתבו (רש"י חולין כו: ד"ה משהחמיץ, שם בכורות כב. ד"ה וטהור, פירוש המשניות לרמב"ם טהרות פ"ח מ"ט) ש'נשיקה' הוא משורש 'השקה'. ויאמר, שכמו שמים שאובים שבמקוה יכולים לעלות לחשבון ארבעים סאה אם עושים בהם השקה, [חיבור בינם לבין מי הגשמים המכונה 'אוצר'], כמו כן הוא בענייננו ביננו לבין השי"ת, שאף על פי שרוב מעשינו אינם כדבעי, מכל מקום אם האדם עושה עצמו חד עם השי"ת ב'ישקני מנשיקות פיהו', ביכולתו לטהר גם את מעשיו הקודמים שלא היו בתכלית הטהרה, כענין ההשקה שמעלה לטהרה את המים הפסולי"י. אפשר גם, שזה עומק הדברים במה שצריכים לכוון במקוה את הפסוק (תהלים נא יב) 'לב טהור ברא לי אלהים ורוח נכון חדש בקרבי' (ראה ספר הליקוטים להאר"י הקדוש שם), שאנו משיחים ואומרים, שאף על פי שלבנו נפנה גם לדברים שאינם טובים, בכל זאת אנו ליה לבקש, שכמו שהשקת המים גורמת למי המקוה להיחשב כמו מי גשמים ולעלות טהרה לטמאים, כן יהפך הרע שבלבנו שיהיה כולו טהור – לב טהור ברא לי אלהים ורוח נכון חדש בקרבי'.

מסירות נפשו של פינחס, ושברו ש'פינחס זה אליהו'

נמצינו למדים מכל אשר דברנו בשיעור זה ובקודמו, כי מדת הדעת שהיא ההתחברות יחד, מגיעה דווקא מתוך פרישות משלו, שמבקש לבטל את מה שנדמה בעיניו כתענוג, אל מה שנראה בעיני חברו הרצוי ביותר. ופירשנו בזה הכתוב 'קדושים תהיו כי קדוש אני ה', שכפי

יב. לשון ה'שפת אמת' (לסוכות שנת תרל"ד): **'כתיב'** (שיר השירים א א ב) **'ישקני מנשיקות פיהו כי טובים דודיך מיין, פירוש, נשיקה כמו השקה במים, שעל ידי שמתדבק לשורשו נעשה טהור.'**

מה שאיש ישראל מבטל את תאוותיו ב'קדושים תהיו' הוי פרושין מן העריות - כי מזה יש לו יתברך נחת רוח אף על פי שהאדם אינו מבין מדוע בחר ה' דווקא באלה, כך זוכה ל'כי קדוש אני ה'', שהשי"ת מתקרב אליו עד שנעשה אחד כביכול עם מלכו של עולם. ואמרנו עוד שזה מעשינו בברכות שלאחר קריאת שמע ובתפלת העמידה, לבטל את עצמינו לפני השי"ת, ועל גילוי חבתו של מקום הבא לשכון עמנו ב'הביאנו המלך חדריו' שמכניסנו לפני ולפנים מאין רואים ומנשק אותנו בחיבה גדולה.

וכאשר זיכנו השי"ת להגיע עד הנה, נוסיף טעם לשבח בכל הדרך אשר הלכנו על פי אורו הגדול של הרה"ק מטשערנאביל זי"ע בספרו הקדוש 'מאור עינים' (פרשת אחרי מות), שם סלל נתיב משלו לברר עבודתנו לעלות נחת רוח לשמים על ידי ביטול כל הרצונות אל השי"ת, וגודל שכרם של הדביקים בה' אלהים חיים. וכדי לירד לסוף דעתו, נקדים מעט את הנצרך לנו.

הכמיני מספרים (סנהדרין קו.), שאחר שלא עלה בידו של בלעם הרשע לקלל את ישראל כרצונו, עמד ונתן עצה מרושעת לבל יזכר שם ישראל עוד, והגיד לבלק: דע, כי אלוהיהם של אלו שונא זימה, ועתה, הנני הולך לעמי, אם רצונך לשכח את נצח ישראל, ראה להחטיאם בחטאים אלו, ומובטח אתה שיכול תוכל להם. עמדו בנות מואב והפקירו עצמם בפני ישראל והמיטו עליהם אסון גדול, ובראש כולם לכדו בשחיתותם את נשיא שבט שמעון כמו שכתוב (במדבר כה ו) 'והנה איש מבני ישראל בא ויקרב אל אחיו את המדינית' וכו' שזה היה זמרי בן סלוא (שם פסוק יד).

ראה פינחס את אשר לפניו, ולבו בער בקרבו עד לב השמים לקנאות קנאת ה' צבאות על חילול זרע ישראל. ואמר לו למשה רבנו: 'אחי אבי אבא, לא כך לימדתני ברדתך מהר סיני, הבועל את הנכרית קנאין פוגעין בו'. עמד פינחס 'ויקם מתוך העדה ויקח רמח בידו, ויבוא אחר איש ישראל וכו' וידקור את שניהם את איש ישראל ואת האשה', ושיכח כעס וחימה של מקום 'ותעצר המגפה מעל בני ישראל'.

רבותינו מאריכים למו (סוטה מג), כי העם אשר מסביב לא ששו כלל במעשיו של פינחס, והיה זה תמוה בעיניהם כיצד מי שאבי אמו [יתרו] פיטם עגלים לעבודה זרה, ילך ויהרוג נשיא שבט מישראל. ולמרות כל זאת, התאזר פינחס במסירות נפש וקיבל על עצמו מות קדושים כדי לבער את הטומאה מקרב הארץ, כמו שכתוב 'ויקח רמ"ח בידו' שהם הרמ"ח אותיות שבקריאת שמע (זוהר הקדוש ח"ג ערב). שבהם מוסרים נפש לה' (שם קכא). ולולי חסדיו של מקום שעשה עמו עשרה ניסים (סנהדרין פג, תנחומא בלק כא, תרגום יונתן במדבר כה ח) להצילם מידם, הרי שהיה דמו שפוך על ידי האספסוף שבישראל. ממשיך הכתוב ואומר כי שכרו של פינחס היה הרבה מאד כפי פעלו כמו שאמר ה' למשה (במדבר כה יא-יב) 'פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי, לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום', שזכה להיות אליהו הנביא (פרקי דרבי אליעזר פרק מז, זוהר הקדוש ח"ב קצ).

הלימוד מאלהיו אליהו שביטול אל ה' מביאה חיבור ודביקות ממנו יתברך

הצד השווה מכל מדרשי חז"ל המאריכים בשבחו של פינחס, שמצד הדין לא היתה מוטלת עליו שום חובה לקנא קנאת ה' צבאות, ועוד יותר שהבא להישאל על כך, אין אומרים לו מאומה מה לעשות ולפעול (סנהדרין פב)², רק שפינחס מכח 'אוהבי ה' שנאו רע' שנפח בו, שידע שאלוהיהם של אלו שונא דברים מכוערים, ולא היה יכול לעמוד מנגד, עד שהסכים למסור עצמו למיתה כפשוטו ממש למענו אלהים

יג. וטעם הדבר שאין מורין כן, הגיד הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (ליקוטי יהודה פרשת בלק), כי כל עצמה של הלכה זו אינה אלא קנאות, שכשרואה את העבירה הוא מזדעזע עד עומק נפשו ומוכרח לפעול, אבל אם יש לו עוד פנאי וסבלנות לבוא ולשאול שאלה, סימן שאין כאן קנאות של אמת, ואין מורין כן. וראה גם 'פרי צדיק' (שבת שקלים אות ז).

חיים, וגרם במעשיו העלאת המיין נוקבין. היינו, עבודה מן התחתונים - ללעילא. וכיון שכך לא נפלאות בעינינו מה שזכה שנגלה אליו השי"ת ונתן לו את בריתו שלום בברכות שמים מעל, כי כן הוא המדה שכל מי שמוסר עצמו להשי"ת ומבטל את כל ישותו למענו, אז גם כן השי"ת מבטל ומוסר משלו. וזה שאמר לו ה' למשה 'בדין הוא שיטול שכרו', שאחר שמוסר עצמו למען שמו באהבה, הרי זה מן הדין שגם השמים יתכופפו אליו ויזכה לברכת ה'.

מכל וכל. וזהו כונת הפסוק (שם פסוק יא) 'וידבר וגו' פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל', היינו, שהראה להם שצריך להתרחק מבחינת חמה שהוא בחינת טבעיות כאמור למעלה, מחמת 'בקנאו את קנאתי בתוכם' ולא נתיירא כלל, ומחמת זה שב חרון אף ה' מישראל - 'ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום'.

וב'שפת אמת' (פרשת פינחס שנת תרנ"ט): 'ועל פינחס זה אליהו (פרקי דרבי אליעזר פרק מז) נתקיים 'מי הקדימני' (איוב מא ג), שהרי מצד התורה הבועל ארמית אין בו חיוב מיתה, ומכל מקום קנאין פוגעין בו (סנהדרין פב). והיא פסיעה למעלה מסדר המיוחד על פי התורה. ולכן משה רבינו ע"ה לא חייבו מיתה רק פינחס בקנאתו ומסירת נפשו. וזכה אל השלום 'תחת כל השמים לי הוא' (איוב שם) פירוש, שזה בחינת שלום כמו שאמרו על אליהו (משלי ל ד) 'מי עלה שמים וירד',

יד. על עבודתו זו של פינחס שלא השגיח על הסובב אותו ועשה רצונו יתברך ועל שכרו הגדול, האריכו רבות ספרי הקודש.

וכה הם דברי ה'בת עין' (פרשת פינחס): 'וזהו כוונת הפסוק (במדבר כה ז) 'וירא פינחס בן אלעזר וגו' ויקח רמ"ח בידו, היינו, שיצא מחוץ לדרך הטבע ודבק את עצמו בעשר קדושות הנ"ל, ולזה פינחס מלא ביו"ד, לרמז על עשר קדושות הנ"ל. ולזה כיוונו רבותינו ז"ל (פרקי דרבי אליעזר פרק מז) פינחס זה אליהו, כי פינחס אליהו גימטריא עשר פעמים שם העצם יתברך שמו, לרמז שיצא מן הטבע ומסר נפשו על קדושת שמו יתברך ולא פחד ולא זע מכל כ"ד אלף שהיה בשבטו של שמעון וחבטן בקרקע, לרמז לנו שצריך להתרחק מבחינת שמש שהוא בחינת טבעיות. וזה שאמר 'קח את כל ראשי העם והוקע אותם לה' נגד השמש' (שם פסוק ד), היינו, שיהיו מתנגדים נגד בחינת שמש. היינו, להתרחק מהטבעיות

ו'פינחס זה אליהו, עבודה נשגבה זו של העלת מיין נוקבין לעילא היא מהותו של אליהו הנביא, כמו שכתב רבינו האר"י הקדוש ב'ליקוטי תורה' (מלכים ב'): **"ויעל אליהו בסערה השמים"** (מלכים ב' ב יא) **אליהו סוד ב"ן והוא מ"ן לכן עולה מתתא לעילא'**. ובחינה זו – כותב ה'מאור עינים' אינה רק של אליהו לבדו, אלא ירושה מושרשת ותכלית עבודת כל התחתונים, להעלות מיין נוקבין – נחת רוח מנוקבא דתהום רבה אל השמים שמים לה'סו.

על פי כל האמור מראשית דברינו על כח דיבור הפה ועשיית הנחת רוח הנגרמת מכך, מפרש ה'מאור עינים' את המעשה הידוע בריש מסכת ברכות (ג.) שם מספר רבי יוסי: 'פעם אחת הייתי מהלך בדרך, ונכנסתי לחורבה אחת מחורבות ירושלים להתפלל. בא אליהו זכור לטוב ושמר לי על הפתח והמתין לי עד שסיימתי תפילתי. לאחר שסיימתי תפילתי אמר לי: שלום עליך, רבי. ואמרתי לו: שלום עליך, רבי ומורי, - עד כאן הנצרך לעניינינו. שכשראה אליהו הנביא כיצד רבי יוסי נכנס להתפלל, 'שהוא לשון דביקות'^{סו}, לדבק מה שנחרב מחורבות ירושלים הוא יראה שלם (ב"ר נו י) ונפלה בשבירה ונחרב. בא אליהו הוא בחינת

ס' רצה)), כי בצאת השבת יורד על האדם חלישות הדעת, כיון והנשמה יתירה מסתלקת ושבה למקום אשר משם חוצבה, וכדי לתמוך ולסמוך נופלים, מזכירים את אליהו הנביא שהכין דרך להתקרב אל ה' על ידי עבודת העלאת הנמיכות אל ה' שהיא בעיקר עבודת ימות החול.

טז. ראה 'תורה אור' (פרשת תרומה): **'ולכן תפלה הוא לשון חיבור כמו 'נפתולי נפתלתי' (בראשית ל ח), ובלשון המשנה (כלים פ"ג מ"ה) התופל כלי חרס שמתחברים במקורם שבעולם**

שהוא למעלה ולמטה. ו'תחת כל השמים' יש לו דביקות בו יתברך ואינו נפרד'.

וראה עוד ב'נועם אלימלך' (פרשת פנחס).

טו. יתכן לומר על פי הדברים, שלכך מזכירים את אליהו הנביא במוצאי שבתות (ספר המנהיג (הל' שבת אות עה), מחזור ויטרי (ס' רג), אורחות חיים (הל' הבדלה ס' כז), אבודרהם (סדר מוצאי שבת), רבינו מנחם אבן זרח מטוליטולא בחיבורו 'צידה לדרך' (מאמר רביעי כלל ראשון פרק שביעי). ועד שזכה מנהג מקודש זה להיקבע בספרי הטור והשו"ע (או"ח

מין נוקבין ושמר לי על הפתח, [היינו, ש]המתין על פתח הגוף הוא הדיבור שיעלה מין נוקבין על ידי בחינת אליהו. 'עד שסיימתי תפלתי' - רצה לומר, שכל תפלתי כולה היה מעלה מין נוקבין על ידו, [פירוש, שארבי יוסי זכה להעלות על ידי מוצאות הפה שלו בתפלה את המין נוקבין - התעוררות התחתונים שהיא בחינת אליהו]. 'לאחר שסיימתי אמר לי שלום עליך רבי' - רצונו לומר כיון שעל ידי תפלתו ודבורו היתה התעוררות בחינת מין נוקבין, נקרא [רבי יוסי] 'רבי' והוא [אליהו] תלמידו שהוא גרם השפע בבחינת רב המשפיע לתלמידו. 'השיב לו [רבי יוסי לאליהו הנביא] שלום עליך רבי ומורי' - כי על כל פנים העיקר על ידי בחינת אליהו הועלה המין נוקבין והוא הורה הדרך ילך בה למעלה לגרום השפע'.

הזראה יוצאת לעבודת עבודה מכל האמוד

מעשיהם של צדיקים אלו הם סימן לבנים, שבלב כל אחד יש כח נפלא להעלות מיין נוקבין על ידי ביטול כל הרצונות לרצון שמים, בכח הדיבור שמאסף כל רגשותיו ומסדר אותם על פי כ"ב אותיות התורה, וכשעושה כן, אשרי לו שזוכה שהשי"ת מתקרב עליו ומוריק עליו מיין דכרין, ובהימצא שניהם יחדיו נעשה יחוד גדול של קוב"ה ושכינתא. ויד הכל שווים בה, כפי שפתחנו דברינו, ש'בזאת יבוא אהרן אל הקודש' קאי על כל אשר בשם ישראל יכונה. ואין לנו בעולמנו אלא הלכה שפסק הרמב"ם (הל' שמיטה ויובל פ"ג ה"ג) על כוחנו להיות קודש קדשים עם ה': 'כל איש ואיש מכל באי העולם אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להיבדל לעמוד לפני ה' לשרתו ולעובדו לדעה את ה', והלך ישר כמו

האצילות, וכן בעבודת ה' היא התקשרות ודבקות הנפש בשורשה'.
במחשבות טהורות נתדבק בו יתברך'.

וב'נועם אלימלך' (פרשת וישלח): 'זוהו הוא לשון תפילה, דהיינו דביקות כמו (בראשית ל ח) 'נפתולי אלהים' וכו', שעל וראה עוד אריכות בענין זה בכמה מאמרים בספרנו החדש 'עבדא דמלכא' על תפלה.

שעשהו האלקים, ופרק מעל צוארו עול החשבונות הרבים אשר בקשו בני האדם, הרי זה נתקדש קדש קדשים, ויהיה ה' חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים'.

קהל חסידי קאסוב

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בס"ד

השיעור השבועי
הקדמה ללימוד ספרי חסידות
מתקיים באופן כללי מדי שבוע בשבוע

ביום ב' בערב*

בבית מדרשינו
1353-55th Street

בשעה 9:45

עד שעה 10:30
[ואח"כ יתקיים מגן מעריב]

ניתן לשמוע השיעורים בקו קול קאסוב
במס' 718-682-2004 [1-5]

וכן ניתן לשמוע מודעות אדות השיעור
במס' הנ"ל [1-2]

*כדאי לצלצל כל שבוע מקודם לשמוע אם יש

שינוי בזמן מסירת השיעור